

Evaluatie VVE Pilot Nieuwleusen

*Een samenwerking tussen:
Doomijn peuterspeelzaal Kon. Julianalaan
Landstede Kinderdagverblijf 't Hummelhof
Carinova consultatiebureau Nieuwleusen
Gemeente Dalfsen*

Maart, 2012

Afdeling Welzijn en Onderwijs, gemeente Dalfsen

1 Inleiding

Aanleiding voor de pilot

De gemeente Dalfsen is volgens de wet 'Oke' (Ontwikkelingskansen door educatie) verantwoordelijk voor het bieden van voorschoolse educatie (VVE) aan doelgroepkinderen. In de beleidsnota 'Voorschoolse voorzieningen en educatie' staan de uitgangspunten voor VVE benoemd, zoals de doelgroep voor VVE, de toeleiding, het programma en de doorgaande leerlijn.

VVE zal de komende jaren ieder geval worden aangeboden op de peuterspeelzalen in Dalfsen, Nieuwleusen en Lemelerveld. Deze peuterspeelzalen zijn immers centraal gevestigd in de drie grootste kernen en dus bereikbaar voor een grote groep kinderen. VVE moet echter ook goed toegankelijk zijn voor doelgroepkinderen die al een kinderdagverblijf bezoeken. Dat kan door VVE apart aan te laten bieden door kinderdagverblijven. Een andere optie is een samenwerking tussen de peuterspeelzaal en het kinderdagverblijf. Landstede Kinderopvang Nieuwleusen en de peuterspeelzaal kon. Julianalaan in Nieuwleusen (Doomijn) waren met rijkssubsidie een al een gecombineerde groep gestart in het kader van de harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk. De gemeente Dalfsen heeft ingehaakt op deze pilot en de partijen gevraagd de samenwerking verder uit te breiden naar een pilot VVE.

Het doel en de opzet van de pilot

Doel van de pilot is enerzijds om de uitgangspunten, zoals deze met de partners van de Lokaal Educatieve Agenda (LEA) waren geformuleerd en opgenomen in de beleidsnota, in de praktijk te brengen. Daarnaast is de pilot bedoeld om ervaring op te doen met het bieden van VVE in een gecombineerde groep kinderopvang/peuterspeelzaalwerk.

In de praktijk ziet de samenstelling van de VVE-groep er nu als volgt uit: De groep bestaat uit 14 peuters van 2,5 – 4 jaar, waarvan 8 kinderen zijn doorverwezen vanuit het consultatiebureau, zij hebben volgens de jeugdarts baat bij het VVE-programma (doelgroepkinderen). De helft van de doelgroepkinderen gaat ook al naar het kinderdagverblijf. Zij gaan op bepaalde uren naar de VVE-groep toe. Ook één leidster van het kinderdagverblijf gaat mee naar de VVE-groep. De andere leidster is een leidster van de peuterspeelzaal.

	Landstede kdv (1 leidster)	Doomijn psz (1 leidster)
Kind met VVE-indicatie	4	4
Kind zonder VVE-indicatie		6
	4	10

Voor de start van de pilot zijn de inhoudelijke doelen en afspraken vastgelegd in een werkplan. In deze evaluatie bekijken we aan de hand van dit werkplan hoe de pilot VVE in de praktijk is verlopen en proberen we conclusies en aandachtspunten te formuleren die meegenomen kunnen worden in de uitrol van VVE in de hele gemeente.

2 Doelgroep, indicatie en toeleiding

Uit het werkplan:

De doelgroep voor de pilot is afgeleid van de doelgroep zoals genoemd in de beleidsnota en luidt als volgt:

Peuters uit Nieuwleusen (en buitengebied) die in aanmerking komen voor voorschoolse educatie zijn 2 en 3 jarigen die een verwijzing hebben gekregen van de jeugdarts van het consultatiebureau op basis van een gesignaleerde (taal)ontwikkelingsachterstand of een hoog risico daarop.

Met deze doelgroep wijken we af van de gewichtenregeling¹, die landelijk gebruikt wordt om de doelgroep vast te stellen en die afhankelijk is van het opleidingsniveau van ouders.

VVE-indicatie

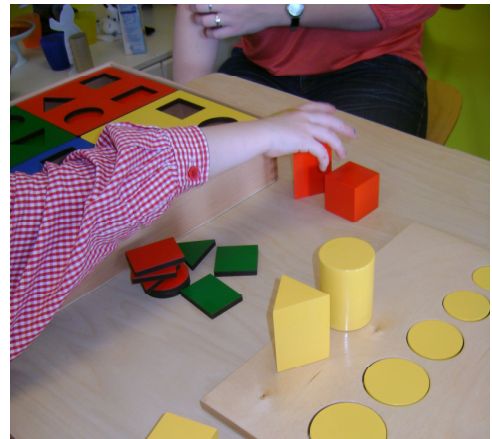
De jeugdarts bekijkt of een peuter (risico op) een ontwikkelingsachterstand heeft en baat heeft bij een VVE-programma.

De jeugdarts geeft een verwijzing voor VVE als:

- het taalaanbod in de omgeving van het kind onvoldoende is waardoor (een hoog risico op) taalachterstand in de Nederlandse taal gesignaleerd wordt en/of er achterstanden op andere ontwikkelingsgebieden (motorisch, sociaal-emotioneel) gesignaleerd worden.
- een VVE programma bijdrage levert aan de oplossing/vermindering van de problematiek.

De jeugdarts geeft *geen* directe verwijzing voor VVE als:

- er andere (eenvoudigere) oplossingen zijn om het taalaanbod in de omgeving te stimuleren of de gesignaleerde problematiek op te lossen.
- er sprake is van meervoudige problematiek of een stoornis. Het kind wordt dan eerst in het zorgteam besproken waarin een aanpak wordt besproken.

Voor het vaststellen van de indicatie wordt onder andere gebruik gemaakt van het Van Wiechen ontwikkelingsonderzoek.

Wanneer er meer kinderen zijn dan plekken, maakt de jeugdarts een professionele inschatting van welk kind het meeste baat heeft bij een VVE-programma.

Het consultatiebureau verwijst ouders door. Ouders krijgen een verwijsbrief en een folder, en de verwijsbrief wordt met toestemming van de ouders doorgestuurd aan de coördinatoren van het kinderdagverblijf en de peuterspeelzaal.

In de praktijk:

In 2011 hebben in totaal 11 kinderen deelgenomen aan de VVE-groep.

Carinova geeft aan dat ze 37 kinderen in beeld hebben gebracht voor de VVE-groep, omdat deze kinderen mogelijk in aanmerking kwamen voor een VVE-indicatie. Van deze 37 kinderen:

- is bij 19 kinderen taal-spraakachterstand vastgesteld
- bij 13 gezinnen ernstige 'opvoedonbekwaamheid' vastgesteld, dat varieert van stresstoestanden door traumatische echtscheiding, onder toezicht stellingen, structuur-gedragsproblemen bij ouders zelf en/of een laag sociaal-economisch milieu.

¹ Kinderen van ouders met geen of een lage afgeronde opleiding krijgen bij de start van de basisschool een gewicht. Het aantal kinderen dat in groep 1 en 2 een gewicht krijgt, vormt de basis voor het aantal te realiseren VVE plekken in de gemeente. In de gemeente Dalfsen gaat het om 43 VVE-plekken.

- speelden er bij 15 kinderen gedragsproblemen (soms samen met taalachterstand, soms in combinatie met sociaal-emotionele redenen).
- verschilt het opleidingsniveau van de ouders, van geen tot lage opleiding naar MBO en HBO geschoold. Kortom, niet alle kinderen vallen binnen de wettelijke definitie van het Rijk.
- bezochten 29 kinderen al een kinderdagverblijf of peuterspeelzaal (78 %).

We kunnen concluderen dat de doelgroepdefinitie volstaat, maar dat er mogelijk meer kinderen in aanmerking komen voor de VVE-groep dan dat er plaatsen zijn. Op dit moment zijn er slechts 8 VVE-plekken, dat zullen er in Nieuwleusen ongeveer 18 moeten worden. Het is nog niet goed te voorspellen of dit voldoende zal zijn, omdat bij de indicering in de pilotperiode rekening is gehouden met het aantal beschikbare plaatsen. Of het aantal VVE-plaatsen die we gaan realiseren voldoende is om alle doelgroepkinderen te bereiken zal de praktijk dus moeten uitwijzen, maar we verwachten niet op voorhand hele grote problemen. Het consultatiebureau geeft namelijk aan dat de kinderen voor wie de VVE-groep echt noodzakelijk was, ook konden worden geplaatst.

Vanuit het kinderdagverblijf komen er minder kinderen in aanmerking voor het VVE-programma dan vanuit de peuterspeelzaal. Het kinderdagverblijf heeft ook minder peuters vanaf 2,5 jaar op de groepen dan de peuterspeelzaal, maar geeft daarnaast aan dat kinderen die het kinderdagverblijf bezoeken al op jongere leeftijd komen. Zij worden op het kinderdagverblijf al langer in hun ontwikkeling gestimuleerd en ouders worden daar dus ook al langer bij betrokken.

De indicatie en toeleiding verloopt volgens alle partijen goed. Het consultatiebureau vertelt ouders van peuters die in aanmerking komen over de VVE-groep en geeft een folder mee. Deze folder is voldoende informatief en zou na aanpassing gemeentebreed gebruikt kunnen worden.

Ouders die horen dat hun kind in aanmerking komt voor de VVE-groep zijn vaak eerst afwachtend, maar worden enthousiaster naarmate hun kind langer op de VVE-groep zit. Wel blijkt het moeilijk te zijn om ouders te verleiden om alle drie de dagdelen de VVE groep te bezoeken, met name de kinderen die ook al naar het kinderdagverblijf gaan op een dagdeel dat de VVE-groep niet draait. Doornik adviseert om de afname van drie dagdelen verplicht te stellen, in Hellendoorn zijn hier goede ervaringen mee opgedaan. Landstede is bang dat sommige ouders zullen afhaken. Het bieden van meer keuze in dagdelen is dan in ieder geval een vereiste.

3 Het programma en ouderbetrokkenheid

Uit het werkplan:

De leidsters van de VVE-groep worden vanaf oktober 2010 VVE geschoold. Het VVE-programma waarin leidsters gecertificeerd zullen worden is Uk en Puk. Dit is één van de VVE-programma's die volgens de Wet Oké geschikt zijn voor voor- en voorschoolse educatie. Hoewel het programma Uk en Puk voor de leeftijd 0 - 4 is gemaakt, zal in het scholingstraject met name aandacht zijn voor de leeftijd vanaf 2 tot 4 jaar. Ook ouderbetrokkenheid en de doorgaande leerlijn maakt een belangrijk deel uit van de cursus.

In de praktijk:

Acht leidsters van de vier peuterspeelzalen uit de gemeente Dalfsen hebben deelgenomen aan de cursus Uk en Puk en zij zijn inmiddels gecertificeerd. Vanuit Landstede is één leidster gecertificeerd in Uk en Puk. Dat maakt de VVE-groep wel wat kwetsbaar, want tijdens ziekte of vakantie kan de leidster van Landstede niet worden vervangen door een leidster die in het VVE-programma is gecertificeerd. De vervangster heeft overigens wel een basis VVE opleiding.

Het programma Uk en Puk lijkt goede resultaten te boeken, hoewel dit niet is getoetst bij de kinderen. Kinderen gaan volgens de leidsters duidelijk vooruit en ook ouders zijn positief. Doornik geeft aan dat zij in de groepen met name resultaten zien bij het woordbegrip van kinderen. Kinderen reageren enthousiast op

'Puk' en op de thematische manier van werken. Het VVE-programma voegt dus kwaliteit toe aan het bestaande aanbod peuterspeelzaalwerk. Het evalueren en toetsen van resultaten is belangrijk voor het vervolg, maar partijen geven aan dat het meten van resultaten ook toegevoegde waarde moet hebben voor het kind zelf.

Om ouders te betrekken bij het programma ontvangen de ouders extra informatie over Uk en Puk en wordt er per thema een nieuwsbrief aan de ouders gegeven zodat ouders ook thuis met het thema aan de slag kunnen.

Aandachtspunten

In het vervolg moeten er ook afspraken gemaakt worden over bijscholing, dit is wettelijk verplicht. Daarnaast geven de leidsters aan meer ondersteuning nodig te hebben omdat ze vaker worden geconfronteerd met specifieke problematiek van kinderen. Landstede denkt daarbij aan ondersteuning door een pedagoog. Vanuit de IJsselgroep, die de cursus aanbood, is de opmerking gemaakt dat er meer aandacht nodig is voor handelings- of stimuleringsplannen. Dit zal ook terugkomen in de afspraken die nog gemaakt moeten worden over de doorgaande leerlijn.

Op dit moment zal de mate waarin ouders worden betrokken (en/of de verslaglegging ervan) nog niet voldoen aan de vereisten van de onderwijsinspectie. Om de ouders goed te betrekken bij de ontwikkeling van het kind blijken in de VVE-groep wel meer oudergesprekken nodig. Dit is ook nodig in verband met de problematiek van de kinderen in de groep. Ook moeten ouders nog meer gestimuleerd worden om thuis activiteiten te doen en moet aandacht besteed worden aan een warme overdracht.

4 Overleg en samenwerking

Uit het werkplan:

In 2011 wordt de voortgang van de doelgroepkinderen drie keer besproken in het VVE-team. In dit overleg wordt ook de uitvoering van de pilot in de praktijk en afstemming daarbinnen besproken. Daarnaast is het belangrijk dat de wijkverpleegkundige en de leidsters met enige regelmaat contact hebben over de ontwikkeling van de kinderen. Als kinderen individueel worden besproken, wordt dit door de leidster vooraf met de ouders besproken.

In de praktijk:

De samenwerking op de werkvloer en tussen Landstede, Doornij en het consultatiebureau verloopt op hoofdlijnen goed. Er is veel contact met het consultatiebureau en de korte lijn wordt als zeer prettig ervaren. Een pluspunt van de samenwerking tussen Landstede en Doornij, is dat er kennisuitwisseling plaatsvindt, de leidsters van de kinderopvang en peuterspeelzaal leren van elkaar.

De medewerkers ervaren wel dat er te weinig tijd is voor overleg over het programma, de kinderen, met de ouders en met het consultatiebureau. Ook de voorbereiding van de VVE-groep (thematisch inrichten van de peuterspeelzaal, bijvoorbeeld) kost volgens beide organisaties meer tijd dan beschikbaar is in de pilot.

5 Kosten van de pilot

Voor de pilot is in 2011 een totale subsidie van ongeveer € 27.000 uitgetrokken. In 2012 is een subsidie van € 34.000 uitgetrokken. Bij de voorbereiding van de pilot gingen we ervan uit dat van de groep van 14 kinderen, er 7 vanuit Landstede en 7 vanuit Doornij de groep in zouden komen. Dan zou er één leidster vanuit Landstede mee kunnen komen met de 7 peuters, zonder dat dit extra kosten met zich mee zou brengen. Al snel bleek dat niet op alle dagen de andere groepen van Landstede konden samenvoegen zodat er één leidster naar de VVE-groep kon. Dit komt omdat de doelgroepkinderen uit verschillende groepen van het kinderdagverblijf komen. De kosten voor de uren van de VVE-leidster die op de andere groepen vervangen moest worden, zijn vervolgens vergoed door de gemeente.

In de huidige situatie gaan er maximaal 4 kinderen vanuit Landstede naar de VVE-groep en dat heeft tot gevolg dat alle uren van de VVE-leidster extra zijn en dus moeten worden vergoed. Het kinderdagverblijf moet immers alle uren van de VVE-leidster op de normale groepen vervangen.

De kosten voor de pilotgroep zijn bovenop de basissubsidie van één peuterspeelzaalgroep. De kosten voor de ruimte, twee dagdelen van de leidster van de peuterspeelzaal en overige kosten voor een peuterspeelzaalgroep zijn al betaald. Daar staat tegenover dat er ook 6 a 7 reguliere peuterspeelzaalplekken zijn op de groep.

De meerkosten per VVE plaats zijn voor 2011 € 3.375 en voor 2012 € 4.250, exclusief de scholingskosten van de leidsters en de meerkosten van het consultatiebureau. Binnen deze kosten is er nog te weinig tijd voor overleg en (thema)voorbereiding, dus de kosten worden mogelijk nog hoger.

De kosten voor een gecombineerde groep in deze vorm zijn hoog. Zo hoog, dat het met het beschikbare budget niet haalbaar is om deze constructie over de hele gemeente uit te rollen. Er is immers niet voldoende budget om op deze wijze 43 VVE-plaatsen te realiseren.

6 Conclusie

Positieve punten

De doelgroepdefinitie, zoals we deze in LEA-verband hebben vastgesteld, voldoet aan de verwachtingen. Ook het programma Uk en Puk lijkt aan de verwachtingen te voldoen, want leidsters, ouders en kinderen reageren enthousiast en kinderen lijken resultaten te boeken.

De VVE-groep in Nieuwleusen heeft als grote meerwaarde dat zowel kinderen van de peuterspeelzaal als de kinderen van het kinderdagverblijf deze groep kunnen bezoeken. Het bereik van de VVE-groep is dus groot. Daarnaast heeft de samenwerking als voordeel dat er van elkaars werkvormen geleerd wordt en dat heeft op beide werkvormen positieve invloeden. Voor de doorgaande leerlijn zal een gecombineerde groep als voordeel hebben dat er op eenzelfde manier wordt overgedragen aan de basisscholen.

We verwachten dat in de toekomst peuterspeelzaalwerk en kinderopvang steeds meer zal harmoniseren. In verschillende gemeenten in Nederland en ook in onze regio fuseren peuterspeelzalen en kinderdagverblijven of werken intensief samen. We verwachten dat in Dalfsen in de toekomst dat ook zal gebeuren. Ook in dat kader is deze pilot heel waardevol, want we zien dat een combinatie van kinderopvang en peuterspeelzaalwerk inhoudelijke voordelen kan bieden.

Aandachtspunten

De pilotgroep is nog volop in ontwikkeling en er is een aantal zaken nog niet of onvoldoende geregeld. Voor een groot deel is dat omdat er gemeentebreed nog niet voldoende afspraken zijn gemaakt. Denk hierbij aan de doorgaande leerlijn en het meten van resultaten, afspraken over (bij)scholing, etc.

Andere aandachtspunten zijn de ouderbetrokkenheid en het volgen van de ontwikkeling van het kind.

We hebben na deze pilot niet voldoende antwoord op de vraag of het aantal VVE-plekken dat we willen gaan realiseren (43 plekken) voldoende zal zijn voor alle doelgroepkinderen in de gemeente Dalfsen.

Dat zal de praktijk dus moeten uitwijzen, maar we verwachten niet op voorhand hele grote problemen.

Een nadeel van de gecombineerde groep is dat overleg en afstemming meer tijd kost van de leidsters en coördinatoren dan wanneer de VVE-groep door één instelling wordt georganiseerd. Daarnaast heeft de constructie zoals die nu is, als nadeel dat er een kinderleidster van het kinderdagverblijf wordt gesubsidieerd zonder dat er ouderbijdragen tegenover staan. Kortom, een gecombineerde groep brengt hoge kosten met zich mee.

En nu verder?

Om te kunnen beoordelen op welke manier(en) VVE het beste in de gemeente Dalfsen georganiseerd kan worden, zullen we ook moeten weten wat een VVE-plaats kost als we VVE afzonderlijk onderbrengen bij de peuterspeelzalen en bij kinderdagverblijven, en wat daar inhoudelijk de voor- en nadelen van zijn.

We gaan daarom de komende tijd met organisaties in gesprek en zullen daarnaast in breder verband met peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en basisscholen verder afspraken maken over zaken als de doorgaande leerlijn, overdracht, scholing, etc.

Na de zomer hopen we de gemeenteraad een (subsidie)regeling VVE (en peuterspeelzaalwerk) voor te leggen, waarin ook de inhoudelijke afspraken voor VVE in worden vastgelegd.